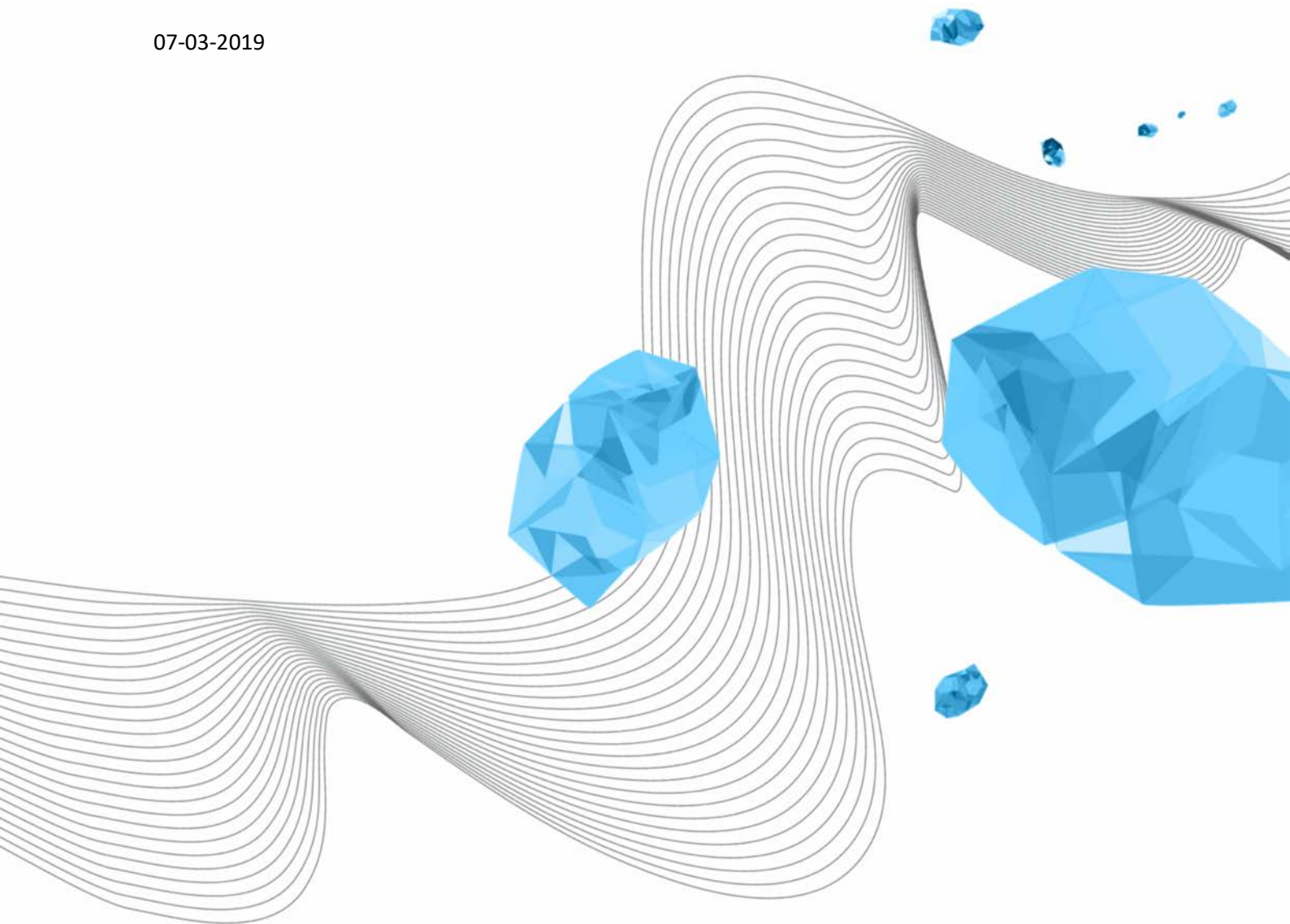

IMPLEMENTATIEPLAN ROOKBELEID UT

DE ROUTE NAAR EEN ROOKVRIJE CAMPUS

Versie 1.2

07-03-2019

COLOFON

ORGANISATIE

CFM en HR

TITEL

implementatieplan Rookbeleid UT

ONDERWERP

de route naar een rookvrije campus

PROJECT

Rookbeleid

KENMERK

CvB UIT- 3913

VERSIE (STATUS)

1.2

DATUM

07-03-2019

CONTACTPERSOON)

Sitters, Ilja (HR): i.sitters@utwente.nl

COPYRIGHT

© Universiteit Twente, Nederland.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Universiteit Twente.

CONTENTS

1	Management review	4
2	Projectdefinitie	5
2.1	Achtergrond	5
2.2	Projectdoelstellingen	6
2.3	Projectresultaten	7
3	Maatregelen op het terrein.....	8
3.1	Faciliteiten voor rokers	8
3.2	Infrastructuur rookvrije gebied.....	8
3.3	Handhaving op het terrein.....	9
4	Hulp- en begeleiding Stoppen met roken	11
5	Communicatie	13
5.1	Doelgroepen	13
5.2	Spelers in de communicatie.....	13
5.3	Communicatiestrategie.....	13
5.4	Doel communicatie	13
5.5	Communicatiemiddelen.....	14
5.6	Evaluatie en borging	16
6	Onderzoek naar draagvlak en monitoring.....	17
6.1	Draagvlakonderzoek	17
6.2	Impact op roken- cohort studie	17
6.3	Monitoren handhaving rookverbod – observationele veldstudie.....	17
7	Projectbeheersing	19
7.1	Kostenraming.....	19
7.2	Kostendekking.....	21
7.3	Tijdsplanning	22
	Bijlage 1: Wijziging tabak- en rookwarenwet.....	24
	Bijlage 2: Kaart afbakening terrein.....	25
	bijlage 3: Kaart middelen afbakening terrein.....	26
	Bijlage 4: Studies en gesprekken deskundigen	27
	Bijlage 5: Overzicht Hulp- en begeleidingsmogelijkheden	29
	bijlage 6: overzicht externen campus	32
	Bijlage 7: Partnervoorwaarden Alliantie Nederland Rookvrij	33
	bijlage 8: trends en ontwikkeling	35

1 MANAGEMENT REVIEW

In de samenleving staat roken steeds meer ter discussie. Vanuit het oogpunt van het aanbieden van een gezonde leer- en werkomgeving, de activiteiten die de UT ontplooit op het gebied van duurzame inzetbaarheid van medewerkers, Corporate Social Responsibility (CSR) en de toegenomen medische signatuur van de UT, heeft het College van Bestuur (CvB) de ambitie uitgesproken voor een rookvrije campus. De UT toont hiermee niet alleen richting eigen studenten, maar ook naar de regio toe haar voorbeeldfunctie. Daarbij staat de Tabaks- en rookwarenwet (voorheen Tabakswet) roken per 1-1-2020 niet meer toe op terreinen van onderwijsinstellingen, welke per 1-8-2020 gehandhaafd zal worden. Het CvB heeft de projectgroep Rookbeleid opdracht gegeven een advies te geven die aansluit bij deze ambitie.

In december 2018 heeft het UCB het HR-Advies Rookbeleid UT overgenomen, waarmee dit projectplan de volgende uitgangspunten hanteert:

- De gehele campus wordt rookvrij, met uitzondering van de gebieden met een woonbestemming.
- Er worden geen rookfaciliteiten geplaatst en bestaande rookfaciliteiten worden verwijderd.
- Hulp- en begeleiding voor medewerkers bij het stoppen met roken wordt gefaciliteerd. Bij studenten is de insteek meer het niet beginnen met roken.

De projectgroep stelt als datum waarop het nieuwe UT rookbeleid in werking treedt 30 maart 2020 voor. Zo kan samen opgegaan worden met de Gezonde Week 2020, wordt rekening gehouden met het evenementenseizoen en kan ruimte in de begroting gemaakt worden. Ook vallen de data van inwerkingtreding van de nieuwe wet en handhaving in vakantieperiodes, waardoor communicatie-inzet en handhaving aan kracht verliezen.

Door vroegtijdig aandacht te besteden aan het nieuwe rookbeleid en draagvlak hiervoor te creëren, zal een campus die in de praktijk ook daadwerkelijk rookvrij is worden bespoedigd, worden rokende medewerkers en studenten gemotiveerd om hun rookgedrag af te stemmen op het nieuwe rookbeleid of zullen zij een rookvrije campus zelfs als aanmoediging zien om definitief te stoppen met roken.

In het implementatieplan is daarom ruime aandacht voor communicatie en de wijze waarop hulp- en begeleiding gefaciliteerd kan worden. Welke communicatiemiddelen en interventies om te stoppen met roken het meest effectief zijn, kan voor elke roker of groep rokers verschillen. In samenwerking met de faculteit BMS is een draagvlak onderzoek opgenomen in dit projectplan, waarmee de inzet voor zowel communicatiemiddelen als Stoppen met rokeninterventies afgestemd zullen worden met rokende studenten en medewerkers.

Naast draagvlakonderzoek kan de faculteit BMS ook met hun onderzoeksvoorstel bijdragen aan de handhaving door op een positieve manier in gesprek te gaan met rokende medewerkers of studenten binnen het rookvrije gebied en de evaluatie van het nieuwe rookbeleid.

2 PROJECTDEFINITIE

2.1 Achtergrond

Roken is een van de belangrijkste veroorzakers van diverse ernstige ziektes. De meest voorkomende zijn long-, alveesklier- en slokdarmkanker, COPD, longemfyseem en hart- en vaatziekten. Jaarlijks overlijden meer dan 20.000 mensen vroegtijdig aan de gevolgen van roken. Vanuit de samenleving komen er steeds meer initiatieven om de rookruimte te beperken door een maatschappelijk verantwoord standpunt in te nemen en die te verbinden met maatregelen om roken te beperken. Denk aan horecagelegenheden, scholen, stadions, sportvelden en evenementen. Vanuit het oogpunt van het aanbieden van een gezonde leer- en werkomgeving waarin de jonge student niet gestimuleerd wordt om te beginnen met roken, de activiteiten die de UT ontplooit op het gebied van Corporate Social Responsibility (CSR) en de toegenomen medische signatuur van de UT, heeft het College van Bestuur (CvB) de ambitie uitgesproken voor een rookvrije campus.

Per 1 januari 2020 staat de Tabaks- en rookwarenwet roken niet meer toe op terreinen van onderwijsinstellingen (zie bijlage 1). Doordat de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) waarnaar de wetgeving verwijst nog niet gepubliceerd is, zal de handhaving van het rookverbod pas **per 1 augustus 2020** in werking treden. Het concept AMvB, dat voor commentaar is voorgelegd aan de VSNU, laat zien dat deze geldt voor alle onderwijssoorten inclusief het HBO en WO. Er zal geen onderscheid gemaakt worden tussen verschillende typen terreinen, voor alle terreinen geldt een algeheel rookverbod. Het rookverbod geldt altijd (24 uur per dag, 7 dagen per week) en voor iedereen (leerlingen/studenten, medewerkers, bezoekers, leveranciers, etc.). Woensdag 27 februari is een gezamenlijke reactie op de concept AMvB uitgegaan naar VWS vanuit de po-raad, vo-raad, mbo-raad, VH en VSNU.

In het Nationaal Preventieakkoord (november 2018) wordt door de regering stevig ingezet op een gezonder Nederland. Doelstelling met betrekking tot het roken is om in 2040 een rookvrije generatie te hebben, waar kinderen en jong volwassenen opgroeien in een rookvrije omgeving en daardoor niet meer verleid worden om te beginnen met roken. In 2020 worden daarvoor al een aantal maatregelen ingevoerd om hiernaartoe te werken, zoals accijnsverhoging, rookwaren bij supermarkten uit het zicht, neutrale verpakkingen, sport- en schoolterreinen rookvrij, etc.

In december 2018 heeft het UCB het HR-Advies Rookbeleid UT overgenomen.

Dit betekent dat gekozen is voor:

1. Afbakening: de gehele campus rookvrij exclusief wonen (conform bestemmingsplan bijlage 2). Dit doet recht aan het ambitieniveau van de UT, voorkomt versnippering van het gebied en draagt bij aan de duidelijkheid en rechtsgeldigheid. In woongebieden conflicteert de Tabaks- en rookwarenwet mogelijk met de grondwet en het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM);
2. Facilitering: Er worden geen rookfaciliteiten geplaatst en bestaande rookfaciliteiten worden verwijderd. Het investeren in rookvoorzieningen past niet in het beleid, is strijdig met het rookvrij maken van het terrein en het aanbieden van rookfaciliteiten maakt het rokers juist moeilijker om te stoppen.

3. Faciliteren hulp en begeleiding bij stoppen met roken: Onderzoek geeft aan dat verschillende vormen van begeleiding effectief zijn¹. Volgens onderzoekers vallen de kosten van deze programma's in het niet bij de kosten als gevolg van werkuitval door rookpauzes, ziekteverzuim en vroegtijdig overlijden ten gevolge van roken. Aanbieden van begeleiding bij stoppen met roken sluit ook aan bij het programma voor duurzame inzetbaarheid.

Leeswijzer

In dit implementatieplan zijn bovenstaande uitgangspunten verder uitgewerkt. In hoofdstuk 3 zijn de maatregelen op het terrein beschreven: het verwijderen van rookvoorzieningen, herkenbaarheid van het rookvrije gebied en handhaving. In hoofdstuk 4 zijn de mogelijkheden in kaart gebracht voor hulp- en begeleiding richting rokende studenten en medewerkers. Draagvlak bij rokers is van belang om het gebied daadwerkelijk rookvrij te krijgen en rokers aan te moedigen de rookvrije campus te zien als aanleiding om te stoppen met roken. Hoofdstuk 5 Communicatie en hoofdstuk 6 Onderzoek BMS geven handen en voeten aan het creëren van draagvlak en een soepele overgang naar een rookvrije UT-campus. Waar het onderzoek zich geheel richt op rokende studenten en medewerkers, richt de communicatie zich echter op verschillende doelgroepen. Tot slot is in hoofdstuk 7 aandacht voor de projectbeheersing (kosten en tijdsplanning), gevolgd door de bijlagen.

2.2 Projectdoelstellingen

Doel van het project is om de campus rookvrij te maken vanuit de kaders van de ambitie van het CvB om een gezonde leer- en werkomgeving aan te bieden en de nieuwe Tabaks- en rookwarenwet. Dit leidt tot het volgende rookbeleid:

- In alle UT-gebouwen is roken verboden.
- Op alle UT-terreinen is roken verboden. Dit geldt ook voor terreinen horende bij UT-gebouwen buiten de campus. Uitgezonderd zijn de gebieden die een woonbestemming hebben, zoals aangeduid in het Bestemmingsplan 2013 van de gemeente Enschede (bijlage 2).
- Het rookverbod geldt 7 dagen per week en 24 uur per dag.
- Bij overtreding van de Tabaks- en rookwarenwet kan de NVWA de werkgever een boete opleggen. De UT verhaalt deze boetes volledig op de overtreders persoonlijk en in het geval van evenementen van derden op UT-terrein op de organisatoren.
- Het rookverbod is ook van toepassing op elektronische sigaretten.

Hiermee voldoen we aan de aangepaste wet die per 1-1-2020 ingaat en per 1-8-2020 gehandhaafd zal worden. Het advies van de projectgroep is om bovenstaand rookbeleid in te laten gaan op 30 maart 2020. Voor deze datum is gekozen omdat:

- Zowel de datum van invoering van de nieuwe tabakswet als de datum van handhaving in een vakantieperiode vallen, periodes waarin de campus een lage bezettingsgraad heeft. Een goede introductie, ondersteunt met een communicatiecampagne en met extra aandacht voor het aanspreken op gedrag en het peukvrij houden van de campus, verliezen bij een diffuse bezetting aan kracht.
- Vanaf april begint het evenementenseizoen, waarin een eenduidig beleid gedurende het gehele seizoen de voorkeur heeft.
- Bij introductie op 30 maart kan opgegaan worden met de Gezonde Week 2020.

¹ <https://www.trimbos.nl/kennis/stoppen-met-roken/stoppen-met-roken-feiten-en-cijfers>

- Kosten kunnen meegenomen worden in de begroting van 2020.

2.3 Projectresultaten

Na invoering van het nieuwe rookbeleid per 30 maart 2020:

- Wordt binnen de rookvrije gebieden op de campus niet meer gerookt. De verwachting is dat binnen 2-5 jaar rokers hier niet of nauwelijks meer op aangesproken hoeven te worden.
- Rookvrije gebieden zijn duidelijk aangegeven.
- Het bestaande rookbeleid en aanpalend beleid, zoals de gedragscode en huisregels zijn aangepast en voldoen aan de nieuwe wetgeving. Ook informatie op websites e.d. zijn congruent met het nieuwe rookbeleid.
- Rokende medewerkers en studenten zijn gestimuleerd om te stoppen met roken. Deelname aan de aangeboden of geadviseerde programma's om te stoppen met roken is echter altijd op vrijwillige basis en hebben geen arbeidsrechtelijke consequenties.
- Handhavers en andere ambassadeurs zijn getraind of geïnformeerd over het juist aanspreken van rokende
- Leidinggevenden weten hoe om te gaan met rokende medewerkers (bijvoorbeeld m.b.t. aanspreken, positieve stimulering, omgaan met discussies over rookpauzes).
- Een nazorgplan is gemaakt, waarin aandacht is voor evaluatie van het rookbeleid, hulp- en begeleiding na 30 maart 2020, melding en afhandeling van klachten etc.

Bedrijven op de campus worden gestimuleerd om mee te doen met het UT-rookbeleid, maar blijven altijd zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid binnen hun organisatie(s).

3 MAATREGELEN OP HET TERREIN

3.1 Faciliteiten voor rokers

De diverse deskundigen die de projectgroep heeft gesproken (zie bijlage 3) geven allemaal aan dat het rokers niet makkelijker maakt om te stoppen wanneer facilitaire voorzieningen, zoals rookabri's en doofpotten op de campus behouden of verplaatst worden. Ook niet wanneer deze net buiten de afbakening geplaatst worden. Daarnaast doen rookfaciliteiten geen recht aan een rookvrije campus en zal bij inspectie van de NVWA geen goedkeuring gegeven worden.

De bestaande rookfaciliteiten worden voor 30 maart 2020 van de campus verwijderd. Een uitzondering voor rookfaciliteiten kan gemaakt worden voor de bedrijven in gebouw Gallery en U Park hotel/Camelot, die aan buitengrens van campus een rookvoorziening voor de gebruikers van hun pand mogen plaatsen (buiten het zicht van de UT). In afwachting van de publicatie van de AMvB, waarin de uitwerking van de Tabaks- en rookwarenwet voor WO omschreven zal zijn, wordt beslist of de uitzondering een optie is.

3.2 Infrastructuur rookvrije gebied

Afbakening van de campus gebeurt op basis van het bestemmingsplan. De gebieden zijn gemarkeerd op basis van bestemming. Wonen kan op basis hiervan buiten het rookbeleid worden gehouden. Bij wijzigingen in het bestemmingsplan wordt beoordeeld of deze van invloed zijn op de afbakening. Indien nodig worden borden, belijnen e.d. aangepast. Terreinen behorende bij het ITC-gebouw en watersportcomplex worden ook als rookvrij gemarkeerd.

Wanneer het rookvrije gebied niet duidelijk herkenbaar en eenduidig is afgebakend, is een rookbeleid niet te handhaven.

Om het rookvrije gebied helder aan te duiden, zullen bij alle invalswegen en –paden, die de grens van het rookvrije gebied doorkruizen, borden geplaatst worden. Landelijk doen veel scholen en instellingen mee met de actie “Op weg naar een rookvrije generatie”, waarvoor een ontwerp is gemaakt voor stickers en borden. Het voordeel van deze borden is dat zij een positieve insteek hebben, met bijvoorbeeld de tekst ‘Rookvrij’ in plaats van ‘Rookverbod’. Voor UT-terrein zal een aangepaste versie gemaakt worden met daarop zowel de Nederlandse tekst als een Engelse vertaling (zie figuur 1). Wetgeving schrijft voor dat dit in ieder geval in het Nederlands moet.

Belijning blijkt effectief in combinatie met gebodsborden. Op alle invalswegen en –paden van het rookvrije gebied zal daarom op de grens een lijn dwars over de weg of het pad gezet worden. Aan de rookvrije zijde de tekst “SMOKE FREE” op het wegdek. Op de scheiding van het woongebied met het rookvrije gebied waar grasvelden zijn, wordt een laag hekwerk geplaatst met daarop de aanduiding van het rookvrije gebied. Een kaart van de te plaatsen middelen is opgenomen in bijlage 3.

De bestaande belijning, borden en aanduidingen op en nabij gebouwen moeten worden verwijderd, omdat deze kunnen suggereren dat het rookvrije gebied om het gebouw beperkt is. Alle bestaande rookfaciliteiten (doofpotten, rookabri's) worden verwijderd. Met oog op duurzaamheid is gekeken

naar het hergebruik van materialen. De rookabri's (6) zullen daarom opnieuw ingezet worden als bushaltehokjes.

3.3 Handhaving op het terrein

Handhaving van het rookbeleid is van belang om het uitgangspunt van een rookvrije campus goed uit te kunnen voeren. Handhaving kan op meerdere manieren worden vormgegeven. Van alleen borden plaatsen tot het actief mensen aanspreken of zelfs sanctioneren als men zich niet aan het rookbeleid houdt.

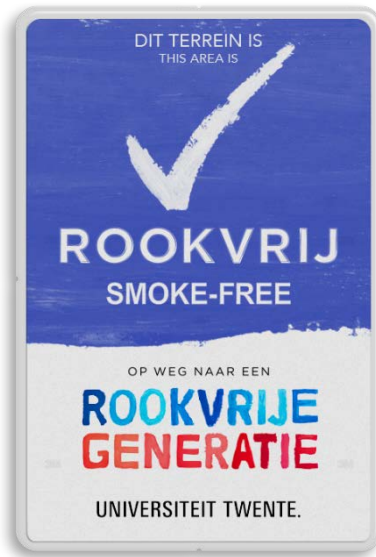
Volgens de wetgeving zijn er op het gebied van sanctioneren weinig mogelijkheden, alleen de toezichthouder (NVWA) kan boetes opleggen. Meestal worden deze aan organisaties opgelegd, niet aan personen. Via het rookbeleid worden dergelijke boetes door de UT volledig verhaald worden op de veroorzaker.

Deskundigen zijn het erover eens dat naast het plaatsen van borden en belijning, handhaving door rokers binnen het rookvrije gebied positief en respectvol aan te spreken het beste resultaat geeft (zie bijlage 4).

In aanpalend beleid, zoals de gedragscode en de huisregels, staan voldoende handvatten voor handhaving door studenten en medewerkers. Zo wordt in de gedragscode het voorbeeldgedrag genoemd van medewerkers- en leidinggevende functies in het bijzonder- richting collega's, studenten en gasten en hun rol in het aanspreken bij ongewenst gedrag. Blijvend ongewenst rookgedrag kan door leidinggevenden in de jaargesprekken meegenomen worden.

Naast het vertrouwen op het aanspreekgedrag van studenten en medewerkers adviseren deskundigen om in de startperiode, wanneer het nieuwe rookbeleid geïntroduceerd wordt, het aanspreken extra aandacht te geven. De projectgroep ondersteunt het advies van de deskundigen en heeft hier in het onderzoeksvoorstel van de faculteit BMS (zie hoofdstuk 6) invulling aangegeven. Studententeams gaan in twee perioden van 4 weken op een positieve manier in gesprek met rokers in de rookvrije zone. De eerste periode valt samen met de invoering van het nieuwe rookbeleid. De studenten krijgen training over het op juiste manier aanspreken van rokers, maar ook omgaan met negatieve of zelfs agressieve reacties. Daarnaast is een achterwacht beschikbaar die studenten kan ondersteuning bij dit soort incidenten.

Figuur 1: voorbeeld terreinbord

4 HULP- EN BEGELEIDING STOPPEN MET ROKEN

Dat stoppen met roken goed is voor de gezondheid is algemeen bekend, na 20 minuten daalt de bloeddruk en hartslag al en na 24 uur starten de longen met de schoonmaak. Ook voor de UT zijn er voordelen wanneer medewerkers stoppen.

- Een rokende werknemer die gemiddeld vier keer per dag tien minuten (inclusief heen en weer lopen) weg is van zijn werkplek om te roken, besteedt 3 uur en 20 minuten per week (ongeveer 150 uur per jaar) aan roken.
- Afwezigheid van rokers kan leiden tot conflicten met niet-rokende collega's.
- Bij een gemiddeld verzuimpercentage over alle werknemers van 4,2 procent in Nederland in 2007 verzuimen zware rokers 5,8 procent, matige rokers 3,8 procent, ex-rokers 3,4 procent en nooit-rokers 2,4 procent (Gezondheid en zorg in cijfers, CBS, 2007)
- Kosten door arbeidsongeschiktheid en door overlijden. Ongeveer 22 procent van de sterfgevallen onder werknemers kan aan roken worden toegeschreven (RIVM).
- Medewerkers en studenten die succesvol zijn gestopt met roken, zijn een goede stimulans voor anderen om ook te stoppen.

Het loont dus om te investeren in stoppen met roken. Een rookvrije campus zal echter ook weerstand opleveren, vooral bij rokende medewerkers en studenten die de rookvrije campus zien als 'betutteling' van de overheid (en de UT) en een beperking van hun keuzevrijheid. Daarbij confronteert het rokers met hun verslaving en vraagt het om een gedragsaanpassing. Deskundigen geven aan dat steun en medewerking noodzakelijk zijn voor het slagen van het rookvrije terrein. Samenwerking met rokers bij het bepalen van interventies vergroot het draagvlak, maar ook met elkaar in gesprek blijven na invoering van het rookbeleid is belangrijk (zie hoofdstuk 5 en 6).

Er zijn verschillende soorten hulp bij stoppen met roken die effectief zijn. Individuele gesprekken met een gekwalificeerde coach of praktijkondersteuner van de huisarts, telefonische coaching, een groepstraining, nicotinevervangende middelen of medicatie via de huisarts. Begeleiding door middel van gesprekken is over het algemeen effectiever dan alleen zelfhulpmateriaal, zoals folders, apps en online informatie in te zetten. Wanneer gemiddeld meer dan tien sigaretten per dag gerookt wordt, dan is een combinatie van medicatie en begeleiding het advies.

Uit een studie van de Universiteit Maastricht blijkt dat Stoppen met roken kansrijker is wanneer mensen op hun werk een groepstraining hebben gevolgd vervolgens financieel beloond worden voor hun prestatie.

Op aangeven van onderzoekers van de faculteit BMS wordt verwacht dat ongeveer 25% van de rokers deel zal willen nemen aan een hulp- of begeleidingsprogramma. De inschatting is dat een kwart van de deelnemers aan een interventie op lange termijn succesvol stoppen met roken. Voor studenten is dit veel moeilijker om in te schatten, ook omdat het dan deels gaat om nooit beginnen met roken.

Voor de ondersteuning die de UT kan bieden bij het stoppen met roken zijn verschillende mogelijkheden:

1. Rokers wijzen op effectieve zelfhulpmaterialen (websites, apps en/of foldermateriaal).
2. Rokers wijzen op effectieve individuele Stoppen met rokenprogramma's. Deze programma's zijn in ieder geval opgenomen in het kwaliteitsregister 'Stoppen met roken' en voldoen daarmee aan de zorgmodule 'Stoppen met roken'. Deze zorgprogramma's vallen onder de basisverzekering en worden door de meeste zorgverzekeringen volledig vergoed, mits het om niet-specialistische zorgverlening gaat. Bij ongeveer de helft van de verzekeraars geldt wel een (vrijwillig) Eigen Risico. Collectieve verzekeraar Menzis vergoed Stoppen met rokenprogramma's van gecontracteerde zorgaanbieders volledig en zonder het eigen risico aan te spreken, met uitzondering van medicatie. De stoppen met rokenpoli, van het MST (gevalideerde succespercentage na 1 jaar van 34%) valt echter onder specialistische zorg, waarvoor altijd een eigen risico geldt.
3. Het faciliteren van groepsprogramma's op de campus. Samen stoppen is makkelijker dan alleen. Medewerkers die willen stoppen met roken kunnen elkaar motiveren, waardoor de kans op definitief stoppen met roken versterkt wordt.
4. Belonen van gestopte rokers door een financiële vergoeding. Hoewel het onderzoek van de Universiteit Maastricht een hoger succespercentage laat zien, wijzen de deskundigen van de GGD en Tactus echter op het korte termijneffect van financiële beloning en de negatieve boodschap die dit geeft naar niet-rokende collega's. Beter is de intrinsieke beloning te benadrukken: de verbeterde gezondheid, zich energiever voelend en de tijd die ze op werk, maar ook privé, aan andere dingen kunnen besteden. Financiële beloning wordt daarom **niet geadviseerd** door de projectgroep.

Welke interventie het meest effectief is, kan voor elke roker of groep rokers verschillend zijn. Input vanuit het draagvlakonderzoek van de faculteit BMS die zich richt op rokers op de UT campus (zie hoofdstuk 6) zal de leidend zijn bij de keuze van aan te bieden interventies. Studenten die willen stoppen met roken worden gewezen op de mogelijkheden van het Stoppen met roken, maar hier is geen begroting voor. Een uitgebreider overzicht van de mogelijkheden om te stoppen met roken is opgenomen in bijlage 5.

5 COMMUNICATIE

De communicatie aanpak is gemaakt onder regie van M&C, met input van de projectgroep en de faculteit BMS. Onderstaande aanpak geeft weer hoe er nu over gedacht wordt, op basis van de gesprekken met deskundigen, maar wordt in aanloop naar de invoering vooral gevoed door input van de klankbordgroep, feedback van rokers (zie hoofdstuk 6 onderzoek faculteit BMS), inbreng bondgenoten etc. om de communicatie zo goed mogelijk afgestemd te hebben én te houden. Indien gewenst zullen we aanvullende gedifferentieerde boodschappen en middelen inzetten voor een zo groot mogelijk bereik en draagvlak.

5.1 Doelgroepen

Primair

- Studenten en medewerkers (niet-rokers en rokers)
- Aankomende studenten (internationaal)

Secundair

- Contractanten
- Bedrijven op de campus (bijlage 6)
- Bezoekers Campus

5.2 Spelers in de communicatie

- StudentMinds
- Panelleden (vanuit ondersteunend onderzoek BMS)
- Directeuren, decanen, teammanagers en vakgroep voorzitters
- Directeuren van de bedrijven gevestigd op de campus

5.3 Communicatiestrategie

Voorstel is om te kiezen voor een gecombineerde strategie waarbij we inzetten op het vergroten van de bekendheid en helder informeren gecombineerd met het aangaan van de dialoog en de interactie. De insteek is positief. Rookvrij, in plaats van verboden te roken. In de communicatie is het goed te benadrukken dat de Universiteit Twente vanuit duurzame inzetbaarheid en goed werkgeverschap betrokken is bij de gezondheid van haar collega's en studenten en mee wil denken hoe iedereen invulling kan geven aan een rookvrije campus.

De toon is luchtig met een vleugje humor. De stijl is landelijk herkenbaar en in lijn met de stijl van 'op weg naar een rookvrije generatie'. De taal is primair Nederlands, in lijn met de rookvrije generatie, en waar nodig en mogelijk Engels.

5.4 Doel communicatie

- Bekendheid vergroten dat de UT per 30 maart 2020 een rookvrije campus is.
- Boodschap overbrengen dat vanuit goed werkgeverschap de UT een rookvrije campus wil faciliteren en we willen helpen als je wilt stoppen met roken.
- Informeren over de nieuwe regels en ingangsdatum.

5.5 Communicatiemiddelen

Bondgenoten

- **Aansluiten bij Alliantie Nederland Rookvrij**
We sluiten niet alleen aan bij de stijl van 'op weg naar een rookvrije generatie', maar worden ook partner van de Alliantie Nederland Rookvrij. Partnerschap vraagt ook deelname van de UT, dan wel financieel dan wel in arbeidsuren, aan de alliantie (zie bijlage 7). Onder meer wordt gevraagd om een partnerovereenkomst te tekenen. Dit moment kunnen we vervolgens goed publicitair inzetten. Daarbij vraagt partnerschap van ons om de missie en visie van de alliantie in onze communicatie te onderschrijven. Dit versterkt onze boodschap dat de UT geeft om de gezondheid van iedereen op de campus en waarde hecht aan een gezonde werk- en leeromgeving.

Externe Communicatie

- **Persbericht naar UToday, Tubantia en RTV Oost**
Voordat de media reageert op dit onderwerp is het goed proactief te communiceren naar de media.

Betrekken van medewerkers en studenten

- **StudentMinds**
In dit panel zitten studenten die input willen geven voor projecten en op beleidstukken. Om de communicatie, middelen en intensiteit zo goed mogelijk afgestemd te hebben én houden is het goed gevoed te worden door de input van StudentMinds.

Eenzijdig gericht op bekendheid en informeren

- **Medewerkers- en studentenportal**
Via de beide portals informeren we studenten en medewerkers van de feitelijke verandering en voortgang.
- **CampusApp**
Aankondiging in de messageboard dat per 30 maart 2020 de campus rookvrij is.
- **Banners in de gebouwen**
Promotiebanners om aan te kondigen dat de UT geheel rookvrij is per april 2020.
- **Schermen in de gebouwen en de drie LEDschermen buiten**
Aankondigen dat de UT op weg gaat naar een rookvrije generatie en per april 2020 rookvrij is. (Welkom op onze rookvrije Campus). De drie LEDschermen zijn ook goed zichtbaar voor bezoekers van de campus.)
- **Signing**
Heldere signing/borden maakt duidelijk wat de rookvrije zone is. Belangrijk om hier geen discussie over te krijgen. Als extra geheugensteuntje plaatsen we borden bij het woongebied zodat duidelijk wordt wanneer iemand van het woongebied de campus betreedt dit een rookvrije zone is.
- **Flyers**
Kort voor de periode van de gezonde week delen we kleine flyers uit met een uitnodiging voor de inloopmiddag en de aankondiging dat de campus rookvrij wordt.
- **Website**
Op de website vermelden dat UT op weg gaat per 30 maart 2020 naar een rookvrije campus en na die datum in de footer zichtbaar maken dat de UT een rookvrije leer- en werkomgeving biedt.
- **Mailbanner**
We stellen een mailbanner beschikbaar aan medewerkers en studenten die deze willen gebruiken en daarmee als ambassadeur de rookvrije campus willen ondersteunen.
- **Werken bij de UT / kick-in voor studenten**

Als nieuwe medewerker of student ontvang je informatie. In aanloop naar april 2020 is het goed te vermelden dat de Universiteit toegaat naar een rookvrije campus en na de periode dat het een rookvrije campus is.

- *Moment van het kerstgeschenk*
In het bericht over het kerstgeschenk brengen we onder de noemer van goede voornemens het stopaanbod nog eens onder de aandacht.
- *KickOff give away*
Goed om na de relatief lange aanlooperperiode de feitelijke ingangsdatum wel te markeren. We delen daarom op de eerste dag waarop het beleid ingaat aan studenten en collega's iets leuks uit met een tekst die aansluit bij de give away. #UniversiteitTwenteRookvrij.

Persoonlijke communicatie gericht op interactie

- *Inloop(mid)dag tijdens gezonde week*
We organiseren een inloop(mid)dag tijdens de gezonde week van 20 tot 25 mei 2019. Tijdens deze (mid)dag kunnen collega's en studenten vrijwillig en op hun eigen gekozen moment binnenlopen. Er is naast de ruimte om vragen te stellen, feitelijke informatie over het beleid an sich en de begrenzing en handhaving. Daarbij zijn er ook deskundigen aanwezig vanuit Tactus, huisarts en stoppen met roken initiatieven om medewerkers en studenten te informeren over de verschillende mogelijkheden om te stoppen en eventueel ook ondersteuning hierin.
- *ARBO contactpersonen*
Iedere dienst en faculteit heeft een eigen Arbo Contactpersoon. De invoering van het rookbeleid is een mooi moment om collega's nog eens te wijzen op deze contactpersonen en dat zij voor vragen en ondersteuning rondom dit onderwerp ook bij deze ARBO contactpersoon terecht kunnen.
- *Fruitplek*
Roken heeft ook een sociaal aspect en waar collega's en studenten elkaar treffen los van team/dienst of faculteit. Om de rookplek positief te vervangen zouden we in alle gebouwen een fruitplek kunnen toevoegen als nieuwe meeting points. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met cateraar appèl.
- *Lunchwandeling*
Met de lunchwandelingen in november 2019 kan er aandacht besteed worden aan de rookvrije campus.
- *STOtober*
Wie stopt er mee? Challenge te stoppen. Tijdens Stoptober! gaat het om 28 dagen niet roken. We plaatsen een artikel op de medewerkersportal en oproep op Facebook/Instagram waarin we oproepen mee te doen aan de challenge van #Stoptober
##UniversiteitTwenteRookvrij.

Lijncommunicatie

- *Leidinggevenden*
Na invoering van het beleid is het mogelijk dat er lastige situaties ontstaan op de werkvloer. Zo wordt bijvoorbeeld de rooktijd in het rookbeleid gezien als eigen tijd. Het is belangrijk om de behoefte aan ondersteuning op dit vlak bij directeuren, decanen, teammanagers en vakgroep voorzitters te peilen en hen praktische handvatten te geven. Denk hierbij aan ondersteunend beleid, aanvullende werkafspraken etc.
- *Werkoverleggen*
Tijdens de werkoverleggen is het goed de invoering van het rookbeleid feitelijk te benoemen.

5.6 Evaluatie en borging

Nadat het beleid ingevoerd en effectief is, is het goed om niet direct te stoppen met alle communicatie, maar verschillende communicatiemiddelen aan te passen aan het feit dat Campus nu Rookvrij is als een constant reminder.

6 ONDERZOEK NAAR DRAAGVLAK EN MONITORING

Twee deskundigen binnen de UT, onderzoekers van de faculteit BMS Marcel Pieterse en Marloes Postel, zijn vanaf het begin betrokken bij het project en nemen onder andere deel aan de klankbordgroep. Om de route naar een rookvrije campus zo goed mogelijk te begeleiden is hun gevraagd dit traject met onderzoek te ondersteunen. Hun onderzoeksvoorstel bestaat uit de een draagvlakonderzoek, onderzoek naar de impact op rookgedrag en monitoring van de handhaving na realisatie van de rookvrije campus.

6.1 Draagvlakonderzoek

Bij de invoering van een rookvrije campus, spelen belemmerende en bevorderde factoren een rol waar de UT rekening mee dient te houden. Eén van die factoren is het betrekken van en goed communiceren met relevante stakeholders. De belangrijkste stakeholders in dit implementatietraject zijn de rokende medewerkers en studenten. Daarom dienen zij in het voortraject actief betrokken te worden (draagvlakonderzoek), zodat de resultaten meegenomen kunnen worden bij de inzet van communicatiemiddelen en hulp- en begeleidingsprogramma's.

Doel: Inventarisatie van (a) draagvlak onder rokers voor een rookvrije campus en (b) stopintenties, voorkeur voor ondersteuning, suggesties voor aanpak implementatie.

Methode: Korte interviews (max. 3 min), ter plekke afgenomen door studenten en/of studentassistenten op plekken waar studenten en medewerkers staan te roken.

6.2 Impact op roken- cohort studie

Om inzicht te krijgen in de impact van de invoering van de rookvrije campus is het wenselijk om de groep rokers uit bovengenoemde studie gedurende een langere periode te volgen. Hiermee wordt inzicht verkregen in de gevolgen van de invoering op o.a. de naleving van het beleid, het gebruik van stopondersteuning en het stoppercentage. Tevens levert deze studie informatie op voor eventuele bijsturing of aanscherping van het beleid in de jaren na invoering.

Doel: Evalueren van de impact van het ingevoerde beleid (rookvrije campus en ondersteuningsaanbod).

Methode: Cohort rokers halfjaarlijks survey afnemen om hun rookcarrière te volgen gedurende 2 jaar. Hiervoor zal aan de deelnemers van studie 1 worden gevraagd of we ze nog 3x halfjaarlijks mogen benaderen met een korte online vragenlijst.

6.3 Monitoren handhaving rookverbod – observationele veldstudie

Daarnaast is het in het kader van de handhaving belangrijk om inzicht te krijgen in de omvang en geografie van het publieke rookgedrag na invoering van de rookvrije campus: welke nieuwe plekken buiten het gebied worden het meest gebruikt? Levert dit ook nieuwe knelpunten op? En hoeveel

wordt er nog binnen het rookvrije gebied gerookt? Op welke plekken, en wat zijn de motieven van deze rokers om het verbod te negeren? Bestaat er bij deze groep behoefte aan ondersteuning? De toon in deze veldstudie zal informierend zijn en niet veroordelend.

Met behulp van bovenstaande studies wordt het proces van invoering van een rookvrije campus nauwkeurig gemonitord, zodat ook uitspraken kunnen worden gedaan over het proces en de resultaten. Tegelijk worden rokers actief aangesproken op een positieve manier (zie 3.3 handhaving) door getrainde (niet rokende) studenten. Bij de uitvoering wordt richting de studententeams aandacht gegeven aan omgaan met negatieve of zelfs agressieve reacties en is een achterwacht beschikbaar bij wie incidenten of negatieve ervaringen direct gedeeld kunnen worden.

Doel: Omvang van het publieke rookgedrag in kaart brengen en zicht krijgen op motieven van rokers om toch te roken en hun wensen voor ondersteuning.

Methode: Na invoering van het rookverbod op de campus rokers (op heterdaad) benaderen en korte interviews afnemen. Er is uitgegaan van twee rondes, zodat de verandering gedurende het eerste jaar goed gemonitord kan worden.

7 PROJECTBEHEERSING

7.1 Kostenraming

INFRASTRUCTUUR	Hoeveelheid	Kosten 2019	Kosten 2020	Kosten 2021
Verwijderen bestaande belijning				
Stralen groene belijning thermoplast 100mm	698 m		██████	
Stralen groene belijning thermoplast opsluitband	42 m		██████	
Stralen thermoplast iconen	124 st		██████	
Overkappingen en doofpotten				
Opnemen overkapping, afwerken locatie	7 st		██████	
Opnemen doofpotten, afwerken locatie	47 st		██████	
Herplaatsen overkapping als bushalte	6 st		██████	
Nieuwe situatie				
Aanbrengen borden rookvrije UT	66 st		██████	
Aanbrengen antraciet plantsoenhekwerk	1.645 m		██████	
Aanbrengen belijning, incl teksten rookvrij	408 m		██████	
Overig/uitvoering				
Totaal Infrastructuur			██████	
HULP- EN BEGELEIDING (zie ad 1)				
Hoeveelheid	Kosten 2019	Kosten 2020	Kosten 2021	
Deelname groeps- of individuele Stoppen met roken programma (inclusief tegemoetkoming eigen risico)	160 medewerkers		██████	██████
Totaal hulp- en begeleiding			██████	██████
COMMUNICATIE				
Hoeveelheid	Kosten 2019	Kosten 2020	Kosten 2021	
Banner-ups in de gebouwen (incl. nieuwe print)	8 stuks		██████	
Schermen in de gebouwen en de drie ledschermen buiten			██████	

Flyers	1500		■	
Borden bij het woongedeelte UT rookvrij			■	
Kick-off give away			■	
Totaal Communicatie			■	
ONDERZOEK (draagvlak en monitoring, zie ad 2)	Hoeveelheid	Kosten 2019	Kosten 2020	Kosten 2021
Draagvlakonderzoek	468 uur á ■	■		
Impact op rookgedrag- cohort studie	288 uur á ■	■	■	■
Monitoren handhaving rookverbod- observationele veldstudie	468 uur á ■		■	
Begeleiding (2019: 100 uur, 2020: 50 uur, 2021 50 uur)	200 uur á ■	■	■	■
Totaal onderzoek		■	■	■
TOTAAL		■	■	■

Ad 1. Toelichting Hulp- en Begeleiding

Om een inschatting te maken van het aantal rokers dat meedoet aan een stoppen met roken interventie gaan we, in overleg met BMS, ervan uit dat gemiddeld 20% van de UT-medewerkers rookt (vaak hoogopgeleid wat een lager gemiddeld aantal rokers geeft, terwijl medewerkers afkomstig buiten Nederland het gemiddelde omhoog brengt). Bij aanname dat 50% van de rokers een latente motivatie heeft om te stoppen, zal circa de helft daarvan binnen 12 maanden een stoppoging doen (dus 25% van alle rokers).

Van de 3140 medewerkers (op 31-1-2019) roken er ongeveer 630 en schatten wij in dat er 160 rokende medewerkers meedoen aan een Stoppen met roken interventie.

De gemiddelde kosten van groepsinterventies Stoppen met roken, die wetenschappelijk bewezen zijn en/of voldoen aan de kwaliteitseis van de zorgmodule Stoppen met roken zijn de gemiddelde kosten € ■ per persoon. Voor de geschatte 160 deelnemers aan een Stoppen met roken-programma zullen de **totale kosten € ■,-** bedragen.

Ad 2. Toelichting Onderzoek

Draagvlakonderzoek: inzet student assistent voor coördinatie, data verzameling en data-analyse (180 uur) en studententeam (6 personen) dat op de campus data gaat verzamelen (12 uur per student per week, inzet benodigd gedurende 4 weken). Totaal 468 uur inzet studenten, B3 student tarief is ■ **Totale kosten bedragen ■**

Impact op rookgedrag-cohort studie: inzet studentassistent voor coördinatie, data verzameling en data-analyse (4x72 uur = 288 uur). **Totale kosten bedragen ■**

Monitoren handhaving rookverbod—observationele veldstudie: inzet student-assistent voor coördinatie, dataverzameling en data-analyse (180 uur) en studententeam (3 personen) dat op de campus data gaat verzamelen (12 uur per student per week, inzet benodigd 4 weken) per periode. B3 student tarief is ██████████

Totale kosten bedragen ██████████

Ureninzet onderzoekers:

Begeleiding van het onderzoek vindt plaats vanuit BMS. De ontwikkeling van het implementatieplan en uitrol implementatie vindt plaats door M.E. Pieterse en M.G. Postel. Voor diensten binnen de UT hanteren zij het Semi-integrale UT tarief.

Voor ██████████ betekent dit een tarief van ██████████ per uur en voor ██████████ een tarief van ██████████ per uur. Over de onderzoeksjaren zijn de kosten:

- 2019 ██████████,-
- 2020 ██████████
- 2021 ██████████

Totale kosten bedragen ██████████

7.2 Kostendeckking

Bij de kostendeckking zijn CFM en HR samen in de lead.

- Voor de facilitaire voorzieningen zullen de kosten ten laste komen van de REH.
- Voor de overige kosten (hulp en begeleiding, communicatie en onderzoek naar draagvlak & monitoring, wordt ingezet op financiering vanuit arbeidsvoorwaardengelden (i.h.k.v. vitaliteit/gezondheid). Indien deze kosten niet via de arbeidsvoorwaardengelden gedekt kunnen worden zal voor 2020 een claim ingediend worden.

Om de UT kosten te reduceren wordt in de komende periode met de collectieve verzekeraar Menzis het gesprek aangegaan over de mogelijkheden tot (gedeeltelijke) financiering van groepsinterventies.

7.3 Tijdsplanning

April 2019	Mei 2019	Juni 2019	September 2019	Oktober 2019	November 2019	December 2019
COMMUNICATIE						
<ul style="list-style-type: none"> • Persbericht • Bericht op Medewerkers- en studentenportal • Aankondigen inloop(mid)dag 				<ul style="list-style-type: none"> • Challenge STOPtober! • Lunchwandelingen 'luchtje scheppen'. 	<ul style="list-style-type: none"> • Website 	
ONDERZOEK FACULTEIT BMS						
Draagvlakonderzoek	Draagvlakonderzoek	Draagvlakonderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Resultaten Draagvlakonderzoek 			
					Cohort studie	Cohort studie
ALGEMEEN						
<ul style="list-style-type: none"> • Informeren bedrijven en organisaties op de campus 		<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassen rookbeleid en aanpalend beleid, websites e.d. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassen rookbeleid en aanpalend beleid, websites e.d. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken Hulp- en begeleiding a.d.h.v. resultaten draagvlakonderzoek 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken Hulp- en begeleiding a.d.h.v. resultaten draagvlakonderzoek 	

Januari 2020	Februari 2020	Maart 2020	April 2020	Mei 2020	Juni-december 2020	2021
INFRASTRUCTUUR						
<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding overgang van oude naar nieuwe situatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding overgang van oude naar nieuwe situatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Verwijderen bestaande belijning, borden etc. • Opnemen rookfaciliteiten • Aanbrengen belijning, hekwerk, borden etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Herplaatsen overkapping als bushalte • Extra schookmaak campus (verwijderen peuken O&Oplein) 	<ul style="list-style-type: none"> • Extra schookmaak campus (verwijderen peuken O&Oplein) 		
COMMUNICATIE						
<ul style="list-style-type: none"> • Mailbanner • Website • Werkenbij en Kick in informatie voor studenten 		<p>Introductie Rookbeleid 30 maart tm 4 april</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geveldoek • Ledschermen • Banners in de gebouwen; Welkom op een rookvrije Campus • CampusApp; plattegrond met begrenzing • Werkoverleg • Kick-off give away 	<p><i>Borging</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Werkoverleg/tooling 	<ul style="list-style-type: none"> • Challenge STOPtober! 		
ONDERZOEK FACULTEIT BMS						
	Cohort studie	Cohort studie	Observationele veldstudie	Observationele veldstudie	Observationele veldstudie (juni)	Cohort studie (jan-mrt)
ALGEMEEN						
	<ul style="list-style-type: none"> • Nazorgplan maken 	<ul style="list-style-type: none"> • Meldpunt klachten inregelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Klachtenafhandeling 		<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie 	

BIJLAGE 1: WIJZIGING TABAK- EN ROOKWARENWET

Als gevolg van een goedgekeurd amendement in de Tweede Kamer⁵ is de Tabak- en Rookwarenwet aangepast². In het besluit⁶ staat het volgende beschreven:

Artikel I

Ja

In artikel 10 wordt na het tweede lid een lid ingevoegd, luidende: 2a. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het instellen, aanduiden en handhaven van een rookverbod op de terreinen behorende tot een gebouw of inrichting, die in gebruik zijn bij een school als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra, of een instelling als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs en de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, waarbij onderscheid kan worden gemaakt tussen de verschillende scholen en instellingen.

.....

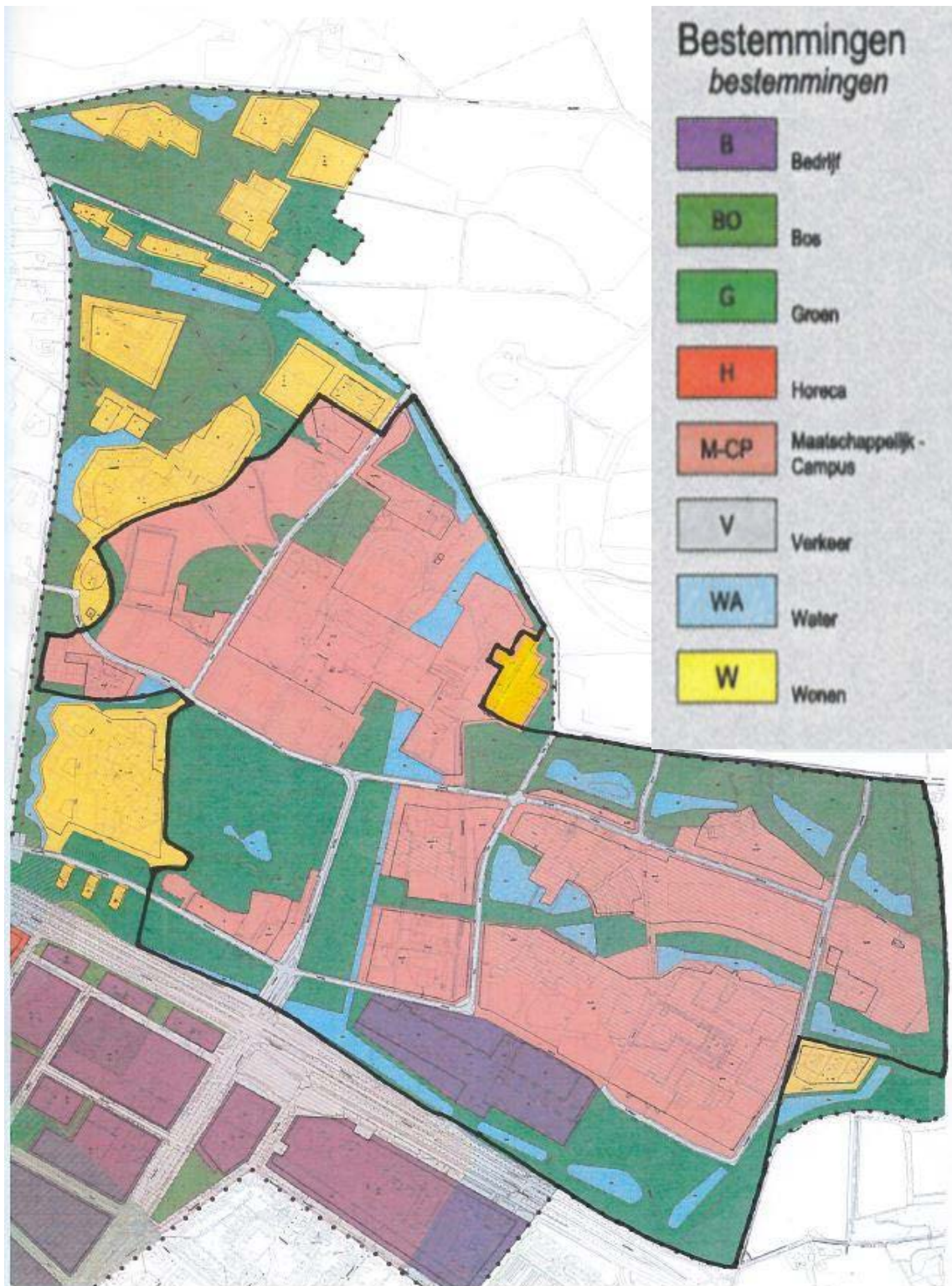
Artikel IV

2. In afwijking van het eerste lid, treedt artikel I, onderdeel Ja, in werking op 1 januari 2020.

(NB. Bovenvermelde Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) is nog niet gepubliceerd.)

² Staatsblad 175 2016, wet van 26 april 2016 tot wijziging van de Tabakswet

BIJLAGE 2: KAART AFBAKENING TERREIN

BIJLAGE 3: KAART MIDDELEN AFBAKENING TERREIN

BIJLAGE 4: STUDIES EN GESPREKKEN DESKUNDIGEN

Het Trimbos Instituut heeft een stappenplan³ gemaakt voor het MBO om tot een rookvrij terrein te komen. Hierin zijn best practices en belangrijke aandachtspunten verwerkt.

1. Beschrijf de doelstellingen, wat wil de instelling bereiken met een rookvrij terrein en waarom. Steun is nodig van management en bestuur. Gebruik positieve termen, zoals rookvrij in plaats van rookverbod. Wijs op het belang van de gezonde leer- en werkomgeving. Meld ook dat per 2020 een rookvrij schoolterrein verplicht is.
2. Breng meningen en acties in kaart. Wat zijn de bezwaren en argumenten? Blijf daarbij wel helder en duidelijk over het voornemen en doelstelling van de instelling.
3. Creëer draagvlak, betrek zoveel mogelijk de verschillende organisatieonderdelen, de studenten en derden op de campus. Begrip en draagvlak kan weerstanden verkleinen en maakt invoering en handhaving gemakkelijker.
4. Stel een werkgroep samen en maak een activiteitenplan dat leidt naar een rookvrije campus vanaf een bepaalde datum. Werk hierin ook de handhaving uit.
5. Communicatie. Deel zo veel mogelijk en zo vroeg mogelijk de doelstellingen van het project en alle activiteiten. Zorg daarmee onder andere dat duidelijk is wat men kan verwachten, wanneer en hoe men daarover kan meepraten of meedenken. Maak ook duidelijk wie het verantwoordelijke aanspreekpunt is.
6. Naleving en handhaving. Handhaaf het nieuwe beleid vanaf het begin onder alle omstandigheden. Betrek iedereen bij het handhaven; niet alleen facilitair personeel. Zorg voor bekendheid met en duidelijkheid over het rookvrije beleid bij alle betrokkenen. Zorg dat zowel rokers als niet-rokers weten wat mag en wat niet mag. Wees duidelijk dat de regels voor iedereen gelden op het schoolterrein.

Voor dit traject is contact geweest met verschillende deskundigen binnen en buiten de UT:

- Dr Andrea Rozema, Universiteit Tilburg (gepromoveerd op dit onderwerp)
- Liesbeth Naaborgh en Daphne Schipper van het Trimbos instituut
- Marloes Postel en Alexandra van Halen, Tactus verslavingszorg
- Judith Waleczek van de GGD
- Ansje Uunk en Christa ten Bolscher van MST poli Stoppen met roken
- Marcel Pieterse en Marloes Postel faculteit BMS

Allen bevestigen het beleid wat wij voor ogen hebben; roken niet faciliteren, het gekozen rookvrije terrein en de positieve insteek in de communicatie. Bijvoorbeeld kiezen voor de term Rookvrij ipv Rookverbod. Ook zien zij allemaal grote voordelen in het vroeg starten van de communicatie over het rookvrij maken van de campus, de belangrijkste doelgroep (rokers) hier direct en intensief bij te betrekken. Hetzelfde geldt voor de keuze in hulp- en begeleidingsprogramma's. Groepsprogramma's hebben het beste resultaat, maar is niet voor iedereen geschikt. Bijvoorbeeld omdat de bijeenkomsten van de groepsprogramma's niet in de agenda's passen. s

De deskundigen van de MST Stoppen met roken poli spreken over het verleiden van rokers om voor het juiste programma te kiezen, het programma wat het best bij hun past. Ook wijzen zij erop dat de doelen duidelijk moeten zijn, is dit het stoppen met roken, niet roken tijdens werktijd of niet roken in de rookvrije zones.

Over handhaving zegt dr. A.D. (Andrea) Rozema van Tilburg University, gepromoveerd op het proefschrift "Schools as smoke-free zones", het volgende: Wanneer

³ Het is tijd voor een rookvrij schoolterrein (Trimbos): [link naar stappenplan](#)

het beleid niet wordt gehandhaafd is het beleid een wassen neus en maak je het nog steeds 'gemakkelijk' om te roken, terwijl je toe wil naar een situatie waarin het niet gemakkelijk meer is om te roken. Tip is om in het begin extra in te zetten op de handhaving (ook om iedereen te laten weten dat het 'menens' is), na de 'overgangperiode' zal iedereen eraan gewend zijn, weet men de regels, en zal het al gauw een normale zaak zijn. De manier van aanspreken is belangrijk. Doe dit respectvol, bijvoorbeeld 'Sinds XXX hebben wij een rookvrij terrein, u mag hier niet meer roken, wellicht is dit beleid aan uw aandacht ontglipt' Ook hiermee zijn de deskundigen het met elkaar eens.

Uit een studie van de Universiteit Maastricht die in The Lancet Public Health⁴ gepubliceerd is blijkt dat wanneer mensen die op hun werk een groepstraining volgen daarna beloond worden voor hun prestatie het succespercentage gestopte rokers aanzienlijk toeneemt (26% succesvol zonder beloning en 41% succesvol na beloning. In het onderzoek van de universiteit van Maastricht was de beloning €50 na het doorlopen van de groepstraining, €50 3 en 6 maanden na afronding van de training en €200 een jaar na de training.

⁴ [https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanpub/PIIS2468-2667\(18\)30185-3.pdf](https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanpub/PIIS2468-2667(18)30185-3.pdf)

BIJLAGE 5: OVERZICHT HULP- EN BEGELEIDINGSMOGELIJKHEDEN

Gebruik van een bewezen effectief hulpmiddel bij stoppen met roken vergroot de kans op succes.

Van de volgende hulpmiddelen is aangetoond dat deze de succeskans vergroten:

- nicotinevervangende middelen;
- individuele begeleiding;
- telefonische ondersteuning;
- bepaalde groepstrainingen;
- ondersteunende medicatie: varenicline, bupropion, nortriptyline, cytisine;
- bepaalde zelfhulpmaterialen.

Begeleiding door middel van gesprekken is over het algemeen effectiever dan alleen zelfhulpmateriaal, zoals folders en online informatie. Rookt een patiënt gemiddeld meer dan tien sigaretten per dag? Dan beveelt Trimbos een combinatie van medicatie en begeleiding aan. De effectiviteit van de hulp bij stoppen met roken is groter als deze wordt uitgevoerd door daartoe opgeleide begeleiders. (info website trimbos)

Begeleiding

Er zijn verschillende vormen van begeleiding mogelijk. Van de onderstaande vormen van begeleiding is de werking door wetenschappelijk onderzoek is aangetoond.

Telefonische coaching

Bij telefonische coaching zijn er gedurende enkelen weken een aantal telefoongesprekken met een coach. In de gesprekken sluit de coach aan bij de persoonlijke situatie. Een coach geeft adviezen bij het stoppen, o.a. voor de situaties waarin het lastig is om het niet roken vol te houden.

Persoonlijke coaching

Bij persoonlijke coaching zijn er minimaal vier ontmoetingen met een hulpverlener. De persoonlijke coach kan bijvoorbeeld een huisarts zijn, een praktijkondersteuner, een apotheker, een (long)verpleegkundige of een psycholoog. Een deel van de persoonlijke begeleiding kan via de telefoon of via internet verlopen. De hulpverlener stemt af op de persoonlijke situatie van de roker.

Groepstraining

Er zijn verschillende groepstrainingen. De trainingen bestaan meestal uit zeven of negen bijeenkomsten. Alle deelnemers stoppen in die periode met roken. Deelnemers kunnen leren van de trainer en van elkaar. Een voordeel is dat de cursisten elkaar kunnen ondersteunen bij het stoppen.

Leefstijltraining

De leefstijltraining is een intensieve training, die individueel of in groepsverband gevolgd kan worden. De training wordt gegeven door instellingen voor verslavingszorg. De leefstijltraining is bedoeld voor mensen die veel roken en bij wie het stoppen op een andere manier tot nu toe niet is gelukt.

Medicijnen

Medicijnen vergroten de kans om succesvol te stoppen, maar het zijn geen wondermiddelen. Het is ook erg belangrijk dat de deelnemer gemotiveerd is om te stoppen.

Nicotinevervangers

- Deze zijn verkrijgbaar in pleisters, kauwgum, mondspray en tabletten.
- Ze werken vooral goed bij mensen die meer dan 15 sigaretten per dag roken. Maar ze worden aangeboden bij een gemiddelde van 10 sigaretten per dag of meer.
- Ze werken het best als mensen naast het gebruik ervan ook begeleiding hebben (de kans dat het lukt wordt twee keer zo groot).
- Nicotinevervangende middelen zijn zonder doktersrecept verkrijgbaar en hebben weinig risico op bijwerkingen. Er bestaan verschillende doseringen.
- De keus voor een van de nicotinevervangers kan worden gemaakt op basis van persoonlijke voorkeur, de prijs en het soort bijwerkingen (variërend van irritatie aan mond en keel, hikken, kuchen, slecht slapen, tot tand-, maag- en darmklachten). De ene vorm is niet beter dan de ander.

Andere medicijnen

Onderstaande medicijnen kunnen helpen om ontweningsverschijnselen te verminderen en ze kunnen de trek in roken verkleinen. Alle vier kunnen ze bijwerkingen hebben zoals misselijkheid, droge mond, hoofdpijn, duizeligheid en slaapstoornissen. Daarnaast hebben ze ook elk aparte bijwerkingen. Geen van deze middelen geldt op dit moment als het beste medicijn.

- Varenicline (Champix)

Dit medicijn kan door vrijwel alle rokers die willen stoppen met roken gebruikt worden. Het kan niet gecombineerd worden met nicotinevervangende middelen.

- Nortriptyline (Nortrilen)

Dit middel helpt vooral rokers die willen stoppen met roken en een stemmingsstoornis hebben (somber, depressief). Nortriptyline kan niet worden gebruikt door mensen met een hartaandoening.

- Bupropion (Zyban)

Bupropion mag niet worden gebruikt door zwangeren, door patiënten met ernstige leverstoornissen, epilepsie of eetstoornissen. Dit medicijn kan worden gecombineerd met nicotinevervangende medicatie, maar kan de werking van andere medicijnen beïnvloeden.

- Cytisine

Sinds kort is bekend dat ook cytisine effectief is bij stoppen met roken. Dit middel is (nog) niet bij Nederlandse apotheken te koop.

De 6 stoppen met roken apps

Er zijn heel veel apps over stoppen met roken. Deze 5 apps zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. De apps geven steun bij het stoppen met roken en helpen om het vol te houden.

Stopstone

- De app berekent hoeveel geld bespaard wordt door niet te roken.
- De deelnemer kan een beloning (bijv. uit eten, naar de bioscoop, weekendje weg) instellen en de app telt af hoe lang men het niet roken nog moet volhouden tot de beloning.
- De app geeft positieve feedback, ook als het een keer misgegaan is.
- Men krijgt praktische tips om vol te houden.
- Men kan hulplijnen inschakelen (familie en vrienden).
- De app heeft een terugvalpreventie-tool. Dit helpt je om een eventuele terugval uitgebreid te evalueren. Daar leer je van voor een volgende lastige situatie.

Deze app is vooral gericht op jongeren die willen stoppen met roken.

Stoptober

- Ondersteunt gedurende 28 dagen bij het stoppen met roken.
- Meet hoe lang er niet gerookt is
- Laat zien hoeveel geld bespaard is
- Geeft tips om vol te houden
- Resultaten kunnen gedeeld worden
- Deelname aan de community van mensen die gestopt zijn op Facebook

Quit Smoking Buddy

Quit Smoking Buddy is ontwikkeld door een ex-roker, op basis van wat hij zelf van een app verwachtte. De app stuurt regelmatig een overzicht:

- Van het aantal dagen, uren en minuten dat er niet is gerookt
- Van behaalde gezondheidsdoelen en prestaties
- Geeft tips over hoe vol te houden om niet te roken en hoe voorkomen wordt dat weer begonnen wordt met roken

Quit Now

- Het aantal dagen dat er niet gerookt is
- Het aantal niet gerookte sigaretten
- Hoeveel geld bespaard is
- Hoeveel gezonder de deelnemer is geworden

De app geeft tips over hoe men kan volhouden om niet te roken en hoe je kunt voorkomen dat je weer gaat roken. Daarnaast is er een actieve community waarbij vorderingen gedeeld worden en men steun krijgt van anderen.

Rookvrij Pro

Rookvrij Pro geeft een overzicht van:

- Het aantal dagen dat er niet gerookt is
- Het aantal niet gerookte sigaretten
- Hoeveel geld bespaard is
- Hoeveel schade roken geeft aan het milieu, de gezondheid, en de economie

De app geeft tips over hoe men kan volhouden om niet te roken en hoe je kunt voorkomen dat je weer gaat roken. Daarnaast is er een actieve community waarbij vorderingen gedeeld worden en men steun krijgt van anderen.

Stop maatje

Deze app is een maatje voor mensen die willen stoppen met roken. De app biedt ondersteuning tijdens het stoppen-met-roken proces. De app is makkelijk in gebruik en is gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten van het stoppen-met-roken proces. De App omvat tips, je eigen doelen, achtergrondinformatie, een spel, hulp, een dagboek, de voortgang, een chat optie, besparingsindicatie, aantal dagen gestopt.

Bron: ikstopnu.nl

BIJLAGE 7: PARTNERVOORWAARDEN ALLIANTIE NEDERLAND ROOKVRIJ

De Alliantie Nederland Rookvrij! is een samenwerkingsverband van publieke en private organisaties die strijden voor een samenleving waarin niemand meer hoeft te (over)lijden aan de gevolgen van roken. In deze bijlage zijn de paragrafen 'Criteria voor aansluiting' en 'wat krijgt u daarvoor terug' uit de propositie partnerschap overgenomen. Volg de link voor de gehele propositie:

[Link partner worden Alliantie Nederland Rookvrij](#)

Criteria voor aansluiting

De Alliantie staat open voor partijen die de collectieve ambitie van de Alliantie delen en actief bij willen dragen aan een rookvrije samenleving. We verwelkomen partijen die:

- De missie en de pijlers van de Alliantie onderschrijven.
- Bereid zijn om een nader te omschrijven actieve bijdrage te leveren (zie verder).
- Bereid zijn om als mede-afzender van gezamenlijke Alliantie-activiteiten te fungeren.
- Een partnerovereenkomst tekenen, waarin de wederzijdse rechten en plichten zijn opgenomen.
- Bereid zijn om deel te nemen aan de Alliantiedagen die twee keer per jaar worden gehouden.
- Bereid zijn om transparantie te geven over de (eigen) activiteiten op het gebied van tabaksontmoediging.
- Geen afbreukrisico voor de Alliantie vormen.
- Geen zakelijke relatie met de tabaksindustrie hebben.
- Bereid zijn om de vertrouwelijkheid van besproken onderwerpen na te leven op verzoek van het bestuur of een vertegenwoordiger van de Alliantie.
- Indien zij stopondersteuningsprogramma's aanbieden zich bedienen van bewezen effectieve interventies (de multidisciplinaire richtlijn Behandeling van Tabaksverslaving vormt hierbij het uitgangspunt).

Uw actieve bijdrage kan bestaan uit een of meer van de volgende activiteiten:

- Uitvoering van eigen tabaksontmoedigingsactiviteiten die passen bij de Alliantie-ambities.
- Het leveren van menskracht aan de werkgroepen (indien nodig).
- Het communiceren van Alliantie-boodschappen naar de eigen achterban.
- Het inbrengen van relevante netwerken of sleutelpersonen.
- Kennisontwikkeling op het gebied van tabaksontmoediging.
- Lobbyactiviteiten die bijdragen aan de alliantiedoelstellingen.
- Het financieren van bepaalde activiteiten van het beleidsplan.

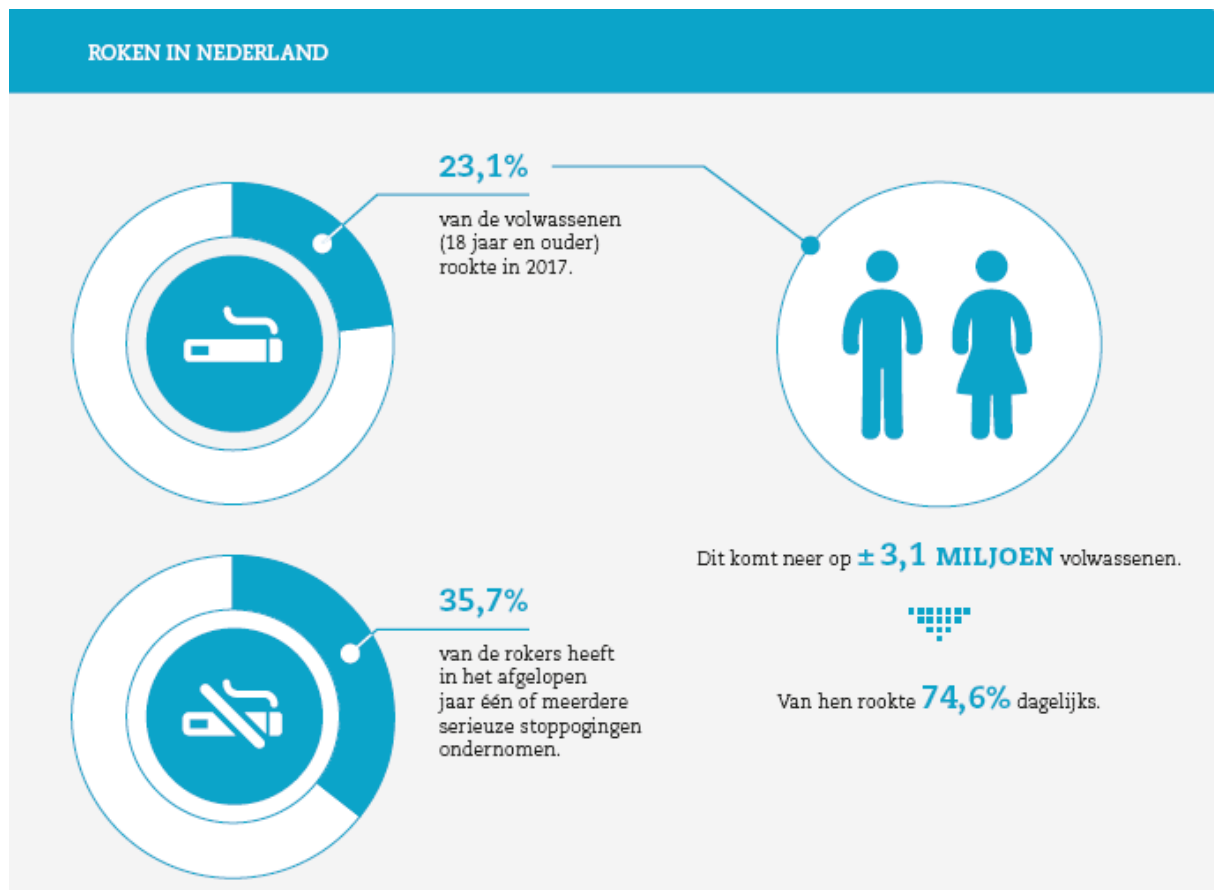
Wat krijgt u daarvoor terug?

Wij bieden u een platform, waar hoogwaardige kennis, inzichten en ideeën constructief worden uitgewisseld. Elke partner die zich heeft aangesloten bij de Alliantie levert zijn aandeel in het bereiken van de Alliantiedoelstellingen, maar krijgt ook het nodige terug:

- Twee keer per jaar een Alliantieraad, waarin u meedenkt en praat over de strategie en actuele thema's binnen de Alliantie.
- Kennisuitwisseling via een digitale nieuwsbrief en andere media over actuele onderwerpen en activiteiten binnen de Alliantie.
- Uitnodigingen voor themabijeenkomsten, actiemomenten of andere evenementen.
- Logo- en naamsvermelding op de website van de Alliantie en mede-afzenderschap van communicatie- en lobbyactiviteiten.
- Rechten-vrij gebruik van de door de Alliantie ontwikkelde huisstijlelementen, zoals labels, woordmerken, fotografie, filmbeelden, etc., volgens de richtlijnen uit het communicatiehandboek.
- Partnerschap van de beweging 'Op weg naar een rookvrije generatie', met recht op gebruikmaking van de logo's, kernboodschappen etc. van de rookvrije generatie in eigen communicatie.

BIJLAGE 8: TRENDS EN ONTWIKKELING

In de jaren 60-70 rookte meer dan de helft van de bevolking (90% van de mannen), in 2017 rookt 23,1% van de bevolking. Bij hoogopgeleiden ligt dit cijfer met 16,8% aanzienlijk lager. Vrouwen roken nog steeds minder vaak dan mannen (19,2% versus 27,0%). Meer kerncijfers over roken staat in de factsheet van het Nationaal Expertisecentrum Tabaksontmoediging. [klik hier voor de link naar de factsheet](#)

Bron: Nationaal Expertisecentrum Tabaksontmoediging (onderdeel van Trimbos), oktober 2018

Wettelijke rookverboden zijn ingesteld voor vliegtuigen (1996), treinen (2004), werkplekken en openbare gebouwen (2004) en horeca (2008 gedeeltelijk en 2014 volledig). Lokale organisaties hebben rookverboden ingesteld, bv betreffende wachtrijen bij pretparken en in stadions (o.a. Ajax en PSV). Horecaterrassen zijn onderwerp van gesprek en worden hier en daar al rookvrij. In Groningen en Rotterdam zijn ambities voor rookvrije stadsdelen.

In het regeerakkoord van 2017 is opgenomen dat de regering werk gaat maken van preventie ter verbetering van de gezondheid van iedereen. Daarvoor is het Nationaal Preventieakkoord opgezet, die zich richt op drie thema's: roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. De ambitie voor roken is dat in 2040 kinderen de geur van tabaksrook niet meer kennen. En er zijn ook veel minder volwassenen die roken. Bijna nergens komen ze nog rokers tegen: niet op het werk, niet op de sportvereniging, niet in de straat waar ze wonen en niet op het schoolplein. Meer informatie over het preventieakkoord is te vinden via deze link: [download het Nationaal preventieakkoord](#).